

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 27. oktobra 1937

Cena posamezni številki din 1.50

Odkrita beseda

V boju proti veleblagovnicam se je zlasti pokazalo, kako sloni ves politični vpliv trgovstva v njegovi organizaciji in njegovem tisku. Če ne bi imeli svojih organizacij in svojega centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj, bi bil ves boj proti veleblagovnicam že v naprej izgubljen. Bolj ko kdaj je bilo sedaj dokazano, da je sila trgovstva v njegovi organizaciji.

Velika večina trgovstva se tega tudi zaveda in posebno v zadnjem času se je v Sloveniji organizacija trgovstva že močno izpopolnila. Vendar pa smo tudi med slovenskimi trgovci doživeli primere neverjetne stanovske nezavednosti. Tako je neko združenje kar s ponosom poudarilo v nekem dopisu, da ni več članjeno v zvezi trgovskih združenj.

Takšne nezavednosti slovensko trgovstvo v svojih vrstah ne sme več trpeti. Kajti zaradi nje ne trpi le ugled slovenskega trgovstva, kateremu se po pravici priznava na vsaki seji Centralnega predstavništva, da je naravnost vzorno izvedlo svojo organizacijo, temveč trpe tudi materialni interesi vsega trgovstva in tudi vsakega posameznega trgovca. Kajti vsaka stanovska organizacija je močna le takrat, kadar združuje v svojih vrstah vse predstavniške stane, ker le takrat more resnično nastopati v imenu vsega stanu. Kadar pa v tej centralni stanovski organizaciji manjka le eno združenje, je njen vpliv že okrnjen, že se ji more očitati, da nima pravice, da govori v imenu vsega stanu. Zato noben stan ne sme trpeti, da bi le ena stanovska organizacija stala ob strani.

Ne sme pa trpeti takšne nezavednosti tudi zaradi tega, ker more imeti vsak takšen primer nediscipliniranosti najtežje moralne posledice. Vendar ne gre, da bi le eni nosili vse žrtve in težave boja, drugi pa se smejali v pest, ker dobe podarjene vse uspehe, ki si jih pribori organizacija. Geslo: eden za vse, vsi za enega! mora veljati v resnici ali pa je vse solidarnosti konec!

Zato mora trgovstvo nastopiti proti onim, ki kršijo stanovsko disciplino, ki nočejo spoznati svoje dolžnosti. Če dobrohotni opomini ne zaležejo, potem je treba pač uporabiti težja in učinkovitejša sredstva, pa čeprav to ne bi bilo brez odioznosti. Toda interes celote je važnejši ko komoditeta posameznikov in zaradi nezavednosti nekaterih posameznikov ne sme trpeti vsa pravična zahteva trgovstva.

Odkrito pa je treba tudi povedati, da odgovornost za takšne primere nezavednosti pada na one, ki vodijo dotično združenje. Voditelj združenja se ne kvalificira samo s svojimi strokovnimi sposobnostmi, temveč tudi s svojim čutom odgovornosti do skupne organizacije. Kdor tega čuta nima, ta ni sposoben za vodilno mesto, ta se mora umakniti takšnim, ki imajo ta čut. In če ni drugače, bo treba to edino pravilno načelo uveljaviti tudi proti volji prizadetih.

Še dolgo ni končan boj, ki ga mora dobojevati trgovstvo v interesu vsakega posameznega trgovca. Treba bo še mnogo žrtve in še mnogo dela. Vse te žrtve pa morajo nositi solidarno vsi trgovci in ne gre, da bi se jim kdor koli odtegoval. Zbrati je treba še mnogo

več sredstev, kakor se je zbralo, ker sila organizacije je odvisna tudi od sredstev, katere ima na razpolago.

Skraino polovičarstvo bi bilo, če bi trgovstvo še nadalje trpelo, da

stoje nekateri le ob strani. Enkrat se morajo nehati le dobrohotni opomini in enkrat se je treba poslužiti tudi močnejših sredstev, da se napravi konec vsaki nediscipliniranosti med trgovstvom. Te ne-

discipliniranosti itak ni veliko, tembolj boleče pa je, da se sploh še kje pojavlja in da kviri lepo sliko popolne solidarnosti slovenskega trgovstva, ki je bila njegov ponos in ki mora to tudi ostati.

pa bo potrebno posebno dovoljenje trgovskega ministra, kakor n. pr. zdaj za lekarne. Kot veleblagovnica se bo smatrala vsaka trgovina, ki bo imela za prodajo več ko tri vrste blaga. Vsakemu trgovcu, ki prodaja brez dovoljenja več kot tri vrste blaga, se bo blago prodalo na njegove stroške na javni dražbi, vrhu tega pa bo še kaznovan.

Z novo uredbo postane brezpomemben, tako pravi »Slovenec«, tudi spor, ki ga vodi podjetje »Ta-Ta« pri državnem svetu, ker bo »Ta-Ta« odslej v Beogradu dovoljena. Bojazen ljubljanskih trgovcev, da bi se »Ta-Ta« naselila tudi v Ljubljani, ni upravičena zaradi tega, ker je »Ta-Ta« sploh opustila namero, da bi osnovala v Ljubljani podružnico, dasi ji je dala pred dvema letoma registrirati.

(Katera jamstva nudi »Slovenec«, da je ta njegova vest resnična?)

»Slovenec« pravi nadalje, da je »Ta-Ta« nameravala ustanoviti veleblagovnico še v Zagrebu, Novem Sadu in morda v Subotici. Zdaj pa je vprašanje, če bo lastnik po novi uredbi lahko dobil za to dovoljenje.

Tako »Slovenec«.

Kdo so lastniki »Ta-Ta«?

Pravi lastniki veleblagovnice »Ta-Ta« so: Franz Steyer, Emil Fischer in Rudolf Taussig, vsi iz Prage in nemške narodnosti.

Veleblagovnice so dovoljene

Izjava ministra dr. Vrbančiča

Boj proti veleblagovnicam se je nehal s popolno zmago tujega kapitala...

Trgovinski minister dr. Vrbančič je dal včeraj naslednjo izjavo o vprašanju veleblagovnic:

»Meseca oktobra 1934, v dobi najhujše gospodarske krize, je izšla z dveletno veljavo uredba o prepovedi ustanavljanja trgovin velikega obsega. Lani je bila uredba podaljšana za nadaljnje leto, danes 26. t. m. ji pa rok poteče.

Siroke množice konsumentov čedalje odločneje zahtevajo ukinitve tega ukrepa in popolno svobodo za veleblagovnice (?), sklicujoč se na znatno nižje cene najraznovrstnejšega blaga za vsakdanjo porabo. In res je imel že samo obstoj teh veleblagovnic posledico, da so se tudi v drugih trgovinah cene mnogih predmetov znižale. Nasprotno pa zahtevajo trgovski in obrtniški krogi, posebno njihova prisilna združenja in gospodarske zbornice že mesece in leta na svojih številnih sestankih, sejah in kongresih trajno popolno prepoved veleblagovnic, češ, da ogražajo obstoj tisočev in tisočev trgovcev, posebno trgovcev na drobno in obrtnikov. Manjši obrat, nesorazmerno dražja rečija in nemožnost enake reklame, ki se je poslužujejo trgovine velikega obsega, onemogočajo trgovcem in obrtnikom po njihovih trditvah konkurenčni boj kljub vsej pogosto boljši kakovosti njihovega blaga.

V trenutku raztresenosti nasprotnih si socialnih interesov, ki je našla izraza tudi v dnevnem tisku, ni kraljevska vlada, ko je danes sklepala o tem vprašanju, pristala ne na eno ne na drugo ekstremno stališče, torej ne na popolnoma proste roke veleblagovnic ne na njihovo absolutno prepoved, ker misli, da ekskluzivna ureditev takšnega problema ne privede k cilju. Velike množice konsumentov, posebno v večjih mestih, morajo imeti možnosti čim cenejšega nakupa najpotrebnejšega blaga. Po drugi strani pa čutijo manjši trgovci in obrtniki še danes v marsičem posledice hude gospodarske krize, ki smo jo šele prestali, in se ne morejo v marsikaterem pogledu spuščati v zares enak boj z izrazito kapitalističnimi podjetji, kakor so veleblagovnice. Samo postopna prilagoditev nasprotnih si interesov je v takšnem primeru umestna. Zato smo si po zgledu mnogih drugih držav izbrali srednjo pot, ki upošteva v mejah možnosti koristi trgovcev in konsumentov.

Z uredbo ministrskega sveta, izdano na predlog trgovskega ministra na osnovi čl. 90. finančnega zakona za leto 1937/38., ki stopi v veljavo 27. t. m., je ustanavljanje veleblagovnic, njihovo razširjanje, odpiranje podružnic in prodajaln združenj s posebnim dovoljenjem, ki se bo izdalo po presoji vseh momentov in na podlagi dejanske

potrebe posameznih mest. Takšna dovoljenja, tako za trgovine velikega obsega kakor za njihove podružnice in prodajalne, se lahko podelijo samo mestom, ki imajo več kakor 50.000 prebivalcev. Do konca decembra 1938 se nova dovoljenja v smislu nove uredbe sploh ne morejo podeliti.

Tako bodo, ko stopi v veljavo nova uredba, do 31. decembra prihodnjega leta poslovale samo liste veleblagovnic, ki so do danes dejansko že poslovale, po tem roku bo pa odvisno od splošnih razmer in od gospodarskega položaja, ali se bodo nova dovoljenja podelila, kakšna in v katerih krajih in s koliko podružnicami. Naposled je glede na to, da se mora reklama z atrakcijami veleblagovnic spraviti v prave meje, v bodoče prepovedano imeti v takšnih velebla-

govnicah gostinski obrt in prav tako tudi prirejanje kinematografskih, glasbenih ali podobnih prireditvev.

Danes sprejeta uredba bo objavljena jutri v »Službenih novinah«.

Kaj ve povedati »Slovenec«

»Slovenec« izjave trgovskega ministra dr. Vrbančiča ne objavlja. Zakaj je ne objavlja, ne moremo tu razpravljati. Pač pa dodaja nekako dopolnilo k izjavi ministra dr. Vrbančiča ter med drugim pravi:

Na mesto stare uredbe, ki ne bo več podaljšana, stopi v veljavo nova uredba, ki bo po »Slovenec« na zadovoljiv način rešila vprašanje veleblagovnic. (Za »Ta-To« to kar drži! Op. ured.)

Po novi uredbi bodo mogle obstoječe veleblagovnice še naprej obratovati, za ustanavljanje novih

„Sila Francije sloni na malem trgovcu“

Herriot proti veleblagovnicam

Dne 9. oktobra je imel Eduard Herriot, predsednik francoskega parlamenta in vodja francoske radikalno socialistične stranke v Lyonu veliko predavanje o vprašanju, ki zlasti zanimajo malega in srednjega trgovca. V zvezi s temi vprašanji je govoril predsednik Herriot tudi o tujcih v francoski trgovini ter o trgovinah z enotnimi cenami, o tako imenovanem podružničnem sistemu ter o veleblagovnicah, proti katerim se bori tudi slovensko trgovstvo z vso energijo.

V svojem govoru je dejal Herriot dobesedno tudi naslednje, kakor poroča o njegovem predavanju veliki pariški list »L'Oeuvre«.

Opazil sem, da neki tujci, ki niso mogli dobiti dovoljenja za zaposlitev, odpirajo trgovinske obrate, ker te laže dosežejo. Po podatkih, ki sem jih zbral, morem konstatirati, da so mnogi teh improviziranih trgovcev dejansko samo agenti tujih hiš, ki delajo na našem trgu z dumpingom. Zato želim, da se podvzamejo zakonita sredstva, da bi se bivanje tujcev v Franciji uredilo tako kakor treba.

To vprašanje (zaposlitve tujcev) se je postavilo v zadnjem času na dnevni red na tako brutalen način, da je moral intervenirati sam predsednik vlade Chautemps. To vprašanje je tem resnejše, ker so bili v zadnjem času v naši državi izvršeni razni atentati. Na vse zadnje pa se postavlja to vprašanje tudi zato, ker pomeni prisotnost tako velikega števila tujih delavcev v Franciji pravo nevarnost za nacionalno delo.

Tako opozarjam, da navedem en primer, da je v Lyonu več tujcev, kakor pa je v mestu nezaposlenih

naših delavcev. To ne pomeni, da bi se eni mogli nadomestiti z drugimi, temveč smo prisiljeni, da konstatiramo to, da pri nas ni zadosti dela niti zadosti aktivne industrije, da bi mogli istočasno zaposliti in preživljati francoske državljane in številne tujce, ki nam jih pošiljajo neke tuje države, ki pa kakor Italija tako težko kupujejo naše blago, dočim nam tako silno radi pošiljajo svojo delovno silo.

Nato je govoril Herriot o sprejemanju tujcev v francosko državljanstvo ter se potem posebno ustavil ob vprašanju, ki se tičejo naše trgovine ter se zlasti izjavil proti vsaki prodaji blaga za razne premije (darila, loterije in podobno).

Nato je nadaljeval:

»Mi moramo izpremeniti zakon, ki se nanaša na trgovske obratovavnice z enotnimi cenami in ki se nanašajo na podružnični sistem. Ta zakon, ki smo ga izglasovali dne 20. februarja 1936, se je pokazal kot nezadosten, da bi zaščitil malo trgovino. Zakonodavec se mora tega zavedati. Da je to res, dokazuje dejstvo, da imamo danes v Franciji že okoli 200 takšnih družb (ki imajo svoje veleblagovnice).

Ne pozabimo, da mali trgovci vzdržuje celo rodbino.

Ne pozabimo pa, da propada trgovci, ena tistih sil, na katerih počiva naša država. Kajti Francija se mora zahvaliti za svojo silo v veliki meri mali trgovini, ki predstavlja tako mnogo raznih koristi, delavnosti in varčnosti!»

Vodja francoskih radikalnih socialistov je pravilno ocenil vsa vprašanja. Na eni strani je vele-

kapital, tudi v Franciji v veliki meri tuji velekapital, na drugi strani pa domači trgovci. Herriot se je brez oklevanja odločil za domače trgovce in proti tujemu velekapitalu in bil bi tudi slab državnik in slab patriot, če bi se odločil drugače. In vendar ni v Franciji vprašanje veleblagovnic tako aktualno kakor pri nas, kjer je moč tujega velekapitala zaradi naše revščine na lastnem kapitalu vse bolj občutna.

A ne samo v Franciji, temveč tudi v drugih državah so že spoznali škodljivost veleblagovnic in posebno onih, ki se ustanovljajo s tujim kapitalom. Tako je Belgija veleblagovnice prepovedala. Ne smejo poslovti veleblagovnice nadalje v Švici in Nizozemski, dočim je Češkoslovaška prepovedala veleblagovnice po tipu trgovin z enotnimi cenami. Tudi Hitlerjeva Nemčija je bila proti veleblagovnicam in je v programu nar. socialistične stranke je bilo, da se morajo te prepovedati. Če se vseeno niso še prepovedale, je vzrok le v tem, ker je Nemčija zaradi svojega oboževanja zašla v tako močno odvisnost od velekapitala, da ne more proti njemu več nastopati s staro odločnostjo.

Veleblagovnice ubijajo gospodarsko eksistenco naših srednjih ljudi, naših nacionalnih ljudi, zato ne sme biti v Jugoslaviji zanje nobene eksistence!

Naval tujega kapitala v Jugoslavijo

Univerzitetni profesor dr. Mirko M. Kosič je napisal v reviji »Društveni život« naslednje besede:

»V ta čas pa prodira evropski in ameriški kapital tudi pri nas,

otvarja rudnike, podira gozdove in dviga industrijo. Organizira na stotine tisočev, jutri na milijone naših delavcev ter pošilja svoj kapitalistični profit v svojo domovino. Ustvarjajo se kolonije tujih nameščencev in vodstev, enklave tuje kulture. Nastajajo nove velike naloge za našo politiko in našo upravo, da reši neslutene gospodarsko-politične, socialno-politične, prosvetne in druge naloge. Ali se naša šola, naše podeželje pripravljata, da dorasteta tem novim silam? Od kapitalizma bomo dobili armado proletariata in kopico provizionistov, njegove sadove pa bodo imeli tujeji!

Kako je z vplivom »Ta-Te« na cene?

Trgovinski minister navaja v svoji izjavi, da se morejo veleblagovnice dovoliti tudi zato, ker se je že izkazalo, da je »Ta-Ta« ugodno vplivala na cene. Kaj si je pri tem mislil g. minister, ne vemo, vemo le to, da po podatkih Narodne banke cene na drobno v Beogradu, kjer deluje »Ta-Ta«, niso nikakor padle.

Tako navaja Narodna banka, da se je gibal indeks cen na drobno (50 proizvodov) v Beogradu leta 1937. takole:

januar	80'8 %
februar	80'0 %
marec	79'5 %
april	82'5 %
maj	83'9 %
junij	85'6 %
julij	85'6 %
avgust	85'9 %

Indeks se je torej dvignil od 80'8 na 85'9 %. Kje je torej znižanje cen?

Trgovinska pogajanja med našo državo in U. S. A.

Med našo državo in Združenimi državami Severne Amerike se vodijo že ves oktober trgovinska pogajanja. Z naše strani se predvsem skuša doseči večji izvoz nekaterih naših živalskih proizvodov, dočim polaga washingtonska vlada posebno važnost na to, da se uredi vprašanje plačil in kontrole ameriškega uvoza v Jugoslavijo. Naša vlada je izdala prejšnji mesec posebno uredbo o posebni veterinarski službi pri izvozu naših živalskih proizvodov in na podlagi te službe bomo mogli izvoziti v Ameriko znatne količine živalskih proizvodov. Glede plačila ameriškega uvoza je uvedla naša vlada lani posebni režim, zaradi katerega pa se je uvoz iz Amerike zelo zmanjšal in zahteva zato washingtonska vlada, da se ta režim spremeni.

Uvedba cestno-policijske kontrole

Na naših cestah smo že dolgo pogrešali cestno-policijsko kontrolo, kakor jo imajo v inozemstvu urejeno. Zaradi tega ni bilo na naših cestah nikoli reda, kar so občutili tako naši, še bolj pa inozemski avtomobilisti. Lastniki in vozniki vprežnih vozil cestno-policijskih predpisov enostavno niso upoštevali ter ni bilo tudi nikogar, ki bi jih bil k temu silil in jih nadziral. Orožništvo je tako obremenjeno s službo, da pač ni moglo efektno opravljati še cestne kontrole. Naši avtomobilski klubi so nešteto krat zahtevali v svojih spomenicah in intervencijah, naj se uvede motorizirana cestno-policijska služba, ki bo vpostavila red na naših cestah ter odstranila končno vzroke nešteti in težkih nesreč, ki so jih povzročale nepravilne vožnje vprežnih vozil. Vse kaže, da so sedaj te intervencije imele uspeh. V sredo se je odpeljala iz Ljubljane po državni cesti v Maribor prva motorizirana policijska kontrola ter je bila s tem otvorjena cestno-policijska prometna služba. Poleg ljubljanske dobi tudi mariborska policija dve motorni vozili, ki bosta vršili prometno službo po raznih frekventiranih cestah. Naši avtomobilisti bodo to službo vsekakor pozdravili.

Odklanjamo centralizacijo denarništva

Pravilno stališče Zveze jugoslovanskih hranilnic

Naši bralci se bodo še spominjali spomenice Zveze jugoslovanskih hranilnic proti nekaterim določilom novega načrta uredbe o samoupravnih hranilnicah. Po tej uredbi ne bi smele občinske hranilnice vložiti od svojih hranilnih vlog več ko 20 odstotkov v hipotečna, menična in druga dolgoročna posojila, a še ta reven ostanek svojih kreditov bi smele nalagati le v lastni občini in v sosednjih občinah, ki nimajo svoje hranilnice. Posledica tega določila bi bila med drugim, da bi se morala likvidirati samo v Sloveniji hipotečna posojila v višini 460 milijonov din, komunalna sploh vsa (okoli 250 milijonov), naložbe pri bankah za 60 milijonov in državni papirji za 71 milijonov, skupno za 841 milijonov din. Štiri petine vseh aktiv bi torej morale samo slovenske hranilnice likvidirati.

Poleg tega pa po novem načrtu ne bi smele hranilnice več sprejemati **pupilnega denarja**, da omejimo le ti dve najtežji določbi. Z vso pravico je zato zahtevala Zveza jugoslovanskih hranilnic, da se te določbe novega načrta uredbe izpreme ali pa vsa uredba odloži, ker je boljše nobena uredba ko pa absolutno slaba uredba.

To stališče, ki je edino pravilno, pa nikakor ni bilo po volji g. Basiću, ki je na spomenico Zveze odgovoril v Jug. Lloydju z dolgim člankom. V tem članku pravi, da je čisto prav, če se tako silno omeji pravica hranilnic glede dajanja kreditov, ker da se s tem zaščiti vlagatelji in prepreči, da bi hranilnice z vlaganjem denarja v banke izgubile pri polomih bank svoj denar. Kako škodljivo je, če hranilnice nalagajo preveč svojega denarja v dolgoročne kredite, da se je zlasti videlo ob izbruhu naše denarne krize.

Ti argumenti in pomisleki so čisto brez vsake cene, kakor dokazujejo naslednja dejstva. Run vlagatelj na hranilnice se je začel l. 1931. v Beogradu, ne v Sloveniji, in sicer so začeli ljudje dvigati denar tudi pri Drž. hip. banki. Razlika pa je v tem, da je dobila Drž. hip. banka od države in Narodne banke takoj potrebni denar, da je mogla zadostiti zahtevam vlagateljev in je bil s tem run ustavljen, dočim slovenske hranilnice tega denarja niso dobile in jim je nasprotno še Narodna banka odpovedala svoje kredite. Tudi če bi bili slovenski denarni zavodi še enkrat bolj likvidni, vendar runa ne bi vzdržali, če ne bi dobili od države pomoči, ki se v takšnih primerih tudi povsod po svetu denarnim zavodom da. Primer z runom l. 1931. torej prav nič ne dokazuje, kakor edino to, da so prišli slovenski denarni zavodi v težavo le zato, ker ni država izpolnila svoje dolžnosti do njih.

A tudi opominjanje na izgube zaradi polomov bank je odveč. Čeprav je namreč res, da bi bilo za hranilnice mnogo bolje, če ne bi vlagale denarja v te banke, pa se na drugi strani ne sme pozabiti, da je močan političen vpliv in pritisk na hranilnice predvsem povzročil te vloge v banke. In če bi vladale pri nas normalne razmere, če ne bi močni politični faktorji preprečevali razčiščenje situacije na slovenskem denarnem trgu, tudi nikdar ne bi prišlo do tako velikih bančnih polomov. Toda pustimo ta stara in boleča vprašanja!

G. Basić pa se ni zadovoljil samo s polemiko proti Zvezi jugoslovanskih hranilnic, temveč je šel v svoji zahtevi še korak dalje in zahteval, da se vse **samoupravne hranilnice zvežejo z Drž. hipotekarno banko tako ozko, da bo Drž. hip. banka njih žiro-centrala**, v katero bi vlagale hranilnice ves svoj odvišni denar.

Z drugimi besedami se pravi to, da se naj denar vseh samoupravnih hranilnic docela centralizira v Drž. hip. banki. Temu pa prav odločno nasprotujemo in ugovarjamo, ker je že sedaj mnogo preveč centralizacije v našem denarništvu.

Če bi se ta predlog uresničil, potem bi slovenske hranilnice pač morale vlagati denar v Drž. hip. banko, kako pa bi se ta denar porabljal, o tem pa ne bi imeli prav nobene besede. A ne samo slovenske hranilnice ne bi imele nobene besede, temveč tudi vsi Slovenci ne. Saj danes ni v upravnem svetu Drž. hip. banke nobenega Slovenca, in če bi tudi eden bil, kakor pred leti, bi ta pač ne odločal o naložbah DHB. In prav nobene garancije ne bi imeli, da ne bi mogla sprememba političnega režima Sloveniji tudi popolnoma zapreti vsak kredit pri DHB. Ne glede na to pa so pogoji DHB za naše razmere pretrdi in bi vse naše gospodarstvo silno trpelo, če bi bilo navezano le na kredite DHB. **Centralizacijo denarja naših hranilnic pri DHB mora pač vsak Slovenec odkloniti z vso odločnostjo.**

Fr. Zelenik:

Malo pomenka

1. »Le kak komi«.

V nekem tedniku je bil članek, kateri je imel tudi tale odstavek: Krona reform pa je uvedba ameriškega knjigovodstva. Na tako idejo je mogel priti »le kak komi« (podčrtal jaz) in žalostno je, da načelstvo mestne finančne uprave tega eksperimenta ni moglo preprečiti. Uverjeni smo, da bodo prej nego po dveh letih posegli po sistemu, ki ga imajo vse moderno upravljane elektrarne, t. j. po kartotečnem sistemu.

Vsebinsko tega odstavka porabim za ta pomenek ne radi izpremembe načina knjigovodstva, ker to je pač stvar dotične gospode, ki ima posla tam, temveč zaradi »komijak«. Pisec dotičnega članka bo pač še miselnosti tistih časov, ko so pisali o trgovskih sotrudnikih kot o »vatljarih«, ko je bil trgovec le predmet šaljevih člankov, n. pr. si je nabavil bicikl in je zavozil v gnoj itd., časov, v katerih so vedrili le oni iz višjih razredov. Gospoda pisca opozarjam, da je večina naših gospodarskih veličin začela kot komiji, da so mnogi komiji dosegli v gospodarskem življenju odlična mesta in so po svojih uspehih prekosili številne doktorje raznih ved. Zato pa tudi priznavajte komijem čast, katera jim gre kot državljanom, kot delovnim članom človeške družbe, kot davkoplačevalcem, kateri od svoje skromne plače odrajujejo pošteno svoje davke itd.

Stvar z ameriškim knjigovodstvom bi pa tudi ne bila tako slaba, četudi bi na to idejo prišel le kak »komi«. Amerikansko knjigovodstvo se lahko ravnotako dobro porabi za elektrarno kakor moderni kartotečni sistem.

Če bi se komu zdela moja trditve, da je amerikansko knjigovodstvo ravnotako uporabno kakor kateri moderni sistem, kaj prehuda, mu pa morem dokazati in podpreti svojo trditve s strokovnim časopisom »Zeitschrift für Buchhaltung« profesorja Belohlaweka na linški trgovski akademiji. Ta časopis je prinesel strokovni članek »die Buchhaltung eines Elektrizitätswerkes in ta članek ravno dokazuje, da je možno z ugodnim uspehom uporabiti amerikansko knjigovodstvo tudi v elektrarni. Tedaj bi »kak komi« ne imel ravnopaprčne ideje, če bi priporočal

Kaj drugega bi moglo biti, če bi se DHB popolnoma decentralizirala in svoje poslovanje uredila tako, da bi vsaka pokrajina odločevala o naloganju vlog iz svojega ozemlja in če bi se tudi v vseh drugih pogledih izvedla decentralizacija zavoda. Toda v tem hipu tudi gospodje, ki danes zagovarjajo nalaganje vseh viškov hranilnic v DHB, za nalaganje po takšnih pogojih ne bi imeli več smisla, ker je pač centralizacija denarja zanje glavni cilj. Postati gospodar vsega prostega denarja v državi, to je cilj te centralizacije hranilniškega denarja. Proti svojem lastnemu gospodarstvu pa bi morali nastopiti, če bi dopustili takšno centralizacijo.

Slovenija slej ko prej odklanja vsako centralizacijo denarništva in bo delala na to, da se odpravi tudi centralizacija, ki je že bila izvršena. S svojim denarjem hočemo prosto razpolagati, ne pa prositi drugod dovoljenja, kako smemo svoj denar porabiti. Še najmanj pa smo pripravljani dopuščati, da bi morali za svoj denar prositi kot za kakšno miloščino.

Politične vesti

Turški ministrski predsednik Izmet Ineni je definitivno odstopil, ter je bil imenovan za ministrskega predsednika njegov namestnik Dželal Bajar.

Upanje, da bi se delo londonskega odbora za nevmešavanje končalo ugodno, je padlo že skoraj na ničlo, zlasti zaradi novih piratskih napadov na francoske ladje. Ti napadi posebno drastično kažejo, kako malo se menijo nekateri za ves londonski odbor, ki bo kmalu simbol politične nemoči.

Sovjetski poslanik Majski je izjavil, da Rusija ne bo več plačevala prispevkov za londonski odbor, ker je ta čisto mrtev in brez pomena ter s svojim zavlačevanjem pomaga samo generalu Francu. Zaradi te izjave sovjetskega poslanika pričakujejo, da bo Rusija iz odbora izstopila in bi bilo s tem tudi londonskega odbora konec.

Diplomati pa se med tem trudijo, da bi vendarle rešili londonski odbor in nasprotja med velešilami izravnali. Kako pa bi se to doseglo, je seveda drugo vprašanje, ker Italija in Nemčija nič ne popuščata.

Angleška vlada je baje pripravljena dovoliti Italiji posojilo 50 milijonov funtov, če se pred tem doseže med Anglijo in Italijo poln sporazum o vseh vprašanih Sredozemskega morja. O tej ponudbi je baje že razpravljala italijanska vlada.

Italija je pristala v londonskem odboru na sporazum samo zato, da je preprečila otvoritev francosko-španske meje.

V bližini Balearov je neznanu letalo napadlo francoski parnik »Ued Millah« in ga potopilo. Potnike sta rešila dva obalna francoska parnika, dočim se je parnik potopil. V okolici Kartagene pa je bil baje potopljen nemški rušilec »Wilhelm«.

V bližini Minorce je bil napaden še drug francoski parnik, in sicer je neznanu letalo potopilo francosko patrolno ladjo »Shasseur 91«, ki je imela na krovu mnogo benecina za letala, ki lete med Francijo in Alžircom.

Ministrski predsednik Chautemps je v svojem govoru ob priliki otvoritve Narodnega doma v Chateaux gora govoril tudi o zunanje političnih vprašanih ter ostro obsodil vse one države, ki kršijo mednarodne dogovore. Dejal je, da Francija ne bo več trpela tujega vmešavanja v španske zadeve, prav tako pa tudi ne, da bi se z raznimi manevri še naprej odlagala rešitev v londonskem odboru. Anglija in Francija bosta prisiljeni, da se odrečeta politiki nevmešavanja in da napravita z lastnimi sredstvi red.

Združene države Sev, Amerike bodo na konferenci v Bruslju predlagale: Sovražnosti med Kitajsko in Japonsko se naj takoj ustavi. Niti Japonska niti Kitajska se ne označi kot zmagovalca. Na mirnem način se uredi vsa teritorialna in gospodarska vprašanja na Daljnem vzhodu.

Po japonskih vesteh so Japonci pri svoji zadnji ofenzivi dosegli pomemben uspeh in končno zavzeli Tašang na šangajski fronti. Kitajci pa poročajo, da se jim je posrečilo odbiti vse japonske napade in da so imeli Japonci strahovite izgube. Kitajci cenijo japonske izgube na 40.000 mož. Kitajci so predrli nasipe ob reki Tusi ter so s tem ustavili japonsko prodiranje proti Cinanfuju. Baje je utonilo več tisoč japonskih vojakov.

Po strahovitih bojih se je Japoncem vendarle posrečilo, da so zavzeli Tašang in prodrli nato še v Miasang. Kitajci so se morali umakniti v drugo obrambno črto. Takoj za Miasangom gre železnica iz Šangaja v Nanking. Če bi se posrečilo Japoncem prodreti do železnice, bi bila kitajska vojska odrezana od Šangaja.

Po likvidaciji asturske fronte namerava gen. Franco z vso silo navaliti na aragonsko fronto, da bi pretrgal zvezo med Francijo in republikansko vlado. Šele nato bi začel ofenzivo proti Madridu. Po francoskih vesteh bo gen. Franco že v najkrajšem času koncentriral na aragonski fronti okoli 100.000 vojakov. Francove čete so do sedaj ujele 20.000 asturskih rudarjev-vojakov, ki bodo vsi zaposleni za obnovitvena dela ter popravilo cest in mostov. Del rudarjev bo poslan v rudnike, kjer se bo delo obnovilo.

Nemčija bo zahtevala povrnitev afriških kolonij Togo, Kamerun ter sosednega ozemlja. Za neke druge afriške kolonije naj bi se ustanovil mednarodni odbor štirih velesil: Italije, Nemčije, Francije in Anglije, ki bi upravljal kolonije.

Van Zealand je podal ostavko svoje vlade, ki jo je kralj sprejel. Takoj nato so se začele konzultacije.

Nemčija bo kupovala samo jabolka za vskladiščenje

Nemški uvozniki in veletrgovci s sadjem so imeli v Friedrichshafenu ob Bodenskem jezeru svoj kongres, na katerem so razpravljali o raznih vprašanih sadne trgovine in sadnega uvoza. Med drugim so določili tudi vrstni red, po katerem naj se prodaja domače in uvoženo sadje. Ker ima letos naša država izredno lepo kvaliteto sadja, so sklenili, da se iz Jugoslavije uvožena jabolka vskladiščijo ter pridejo v prodajo šele po novem letu. Na podlagi tega sklepa je izdala nemška državna uvozna kontrola dovoljenja za uvoz jabolka iz naše države samo onim tvrdkam, ki razpolagajo s tozadevnimi skladišči. Posledica tega je, da so dobili nemški uvozniki navodila, naj kupujejo pri nas samo najizbranejša jabolka, ki se bodo primerno dobo držala v skladiščih. Uvozniki bodo zaradi tega še bolj rigorozno postopali pri prevzemanju blaga in naši trgovci in izvozniki bodo morali posvečati izbiri, opremi ter odpremi jabolka še večjo pozornost, da ne bodo imeli zaradi reklamacij škodo. Tudi se bo mogla izvoziti v Nemčijo kljub povečanemu kontingentu le manjša količina jabolka, ker je pač res prvovrstnega blaga kljub lepi letini pri nas še vedno razmeroma malo.

Občni zbor Jugočeške

V petek je bila v Kranju pod predsedstvom predsednika Otona Detela glavna skupščina Jugočeške. Čisti dobiček družbe je znašal v l. 1936. 4.837.000 din, od česar je skupščina določila 3.200.000 din za rezervni fond III, a tudi ves ostanek se je določil za rezervne fonde. Rezervni fond III je s tem narasel na 6,1 milijona din. Na skupščini se je ugotovilo, da je plačala družba v poslovnem letu 1936 naslednje davke:

za družbeni davek z vsemi dodatki, skupni in luksuzni davek, banovinske davščine in trošarine za električni tok ter za uslužbenški davek 11.905.337 din.

za pokojninski fond je plačala 437.348 din,

za bolniško blagajno 884.110 din, za delavske mezde (kljub 5 tedenski stavki) 11.002.356 din in za uradniške plače 2.188.727 din.

Vse predloge uprave je občni zbor soglasno potrdil.

Zunanja trgovina

Naša trgovinska bilanca je bila v prvih devetih mesecih t. l. aktivna za 770 milijonov din, dočim je bila lani pasivna za 82,9 milijona din.

Naša trgovinska pogojanja z Belgijo se začne prihodnji mesec. Zlasti gre za ureditev plačilnega prometa.

Vest, da bi morali uvoziti okoli 1000 vagonov sladkorja, ni resnična, ker znašajo stare zaloge 4300 vagonov in ne samo 2000, da nam bo ostalo kljub manjši proizvodnji še vedno 1300 vagonov sladkorja. Pri bolj znosni ceni sladkorja pa bi se seveda potrošnja sladkorja znatno povečala. Tako pa se tiho-tapi v državo saharin, ker je sladkor za kmetško prebivalstvo predrag.

Madžarska bo izvozila v Nemčijo 1250 vagonov moke, ki jo bo plačala Nemčija z dobavo premoga.

Poljska zunanja trgovina je bila v prvih devetih mesecih l. l. pasivna za 62 milijonov zlotov.

Španija je danes najboljši kupec žita na evropskem trgu. Francova vlada je kupila te dni 30.000 ton žita v podonavskih državah, vlada v Valenciji pa 3,2 milijona stotov žita in moke.

Cena surovega kavčuka je padla v Londonu za 0'31 na 7'62 penija za funt. To je najnižja cena od leta 1936.

Cena surovega petroleja je padla v Pennsilvaniji za 25 centov pri barelu.

Na Češkoslovaškem nameravajo zopet zmanjšati hmeljske nasade. Kmetijskemu ministrstvu je bil v ta namen že predložen zakonski načrt.

Svetovna proizvodnja zlata se je povečala v prvih 8 mesecih l. l. v primeri z lani za 7-8% ter znašala 19,6 milijona unč. Proizvodnja Rusije tu ni všteta.

Zahteva po podaljšanju zaščite denarnih zavodov

Neliube posledice naših uredb v zaščito kmeta

Nekateri bančniki so začeli v javnosti propagirati misel, da ni treba več podaljšati uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov, ki poteče dne 23. novembra 1937, ker da so se sedaj razmere že tako popravile, da je postala ta zaščita nepotrebna. Proti temu predlogu so ostro nastopile vojvodinske banke in vojvodinski denarni zavodi, ki zahtevajo, da se zaščita podaljša vsaj za dve leti. Tudi »Privredni pregled« je objavil članek, v katerem se zahteva podaljšanje zaščite denarnih zavodov vsaj za eno leto, ker bi drugače morale skoraj vse kreditne zadrage in vsi manjši denarni zavodi likvidirati. To svoje stališče utemeljuje člankar z argumenti, ki zaslužijo resno upoštevanje. Člankar namreč pravi:

Če se zaščita ne podaljša, potem so vsi denarni zavodi odvisni od svojih vlagateljev, ki morejo vsak hip zahtevati izplačilo svojih vlog. Ker denarni zavodi ne bi mogli vlog izplačati, bi morali prijaviti konkurz. Tudi popolnoma aktivnim zavodom bi se moglo to pripetiti, kakor dokazuje naslednji primer:

Neki denarni zavod je imel na primer 1.000.000 glavnice, 500.000 dinarjev rezerv in 3.500.000 din hranilnih vlog. Skupaj je imel 5 milijonov din denarja. Od tega denarja je dal kmetovalcem in ljudem, ki so postali po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov kmetovalci, za 4 milijone posojil na hipoteke. En milijon din je ostal v blagajni zavoda ter se je vložil v vrednostne papirje za pol milijona, za pol milijona din pa je dal zavod posojil nekmetom na mence.

Denarni zavodi bi morali dne 23. novembra 1937, če bi prenehala njih zaščita, izplačati vlagateljem 3'5 milijona din. Razpoložljivih sredstev pa bi imel naš zavod samo 1 milijon, ker se nahaja portfelj 4 milijonov din pri Priv. agrarni banki, ki se more realizirati do dve tretjini v 14, zadnja tretjina pa v 20 letih. Čeprav je zavod aktiven, vendar svojih vlagateljev nikakor ne bi mogel izplačati.

Denarni zavodi bi mogli zadostiti svojim obveznostim do vlagateljev le, če bi se izdala nova uredba, po kateri bi smeli denarni zavodi, brez ozira na to, ali so pod zaščito ali ne, izplačati vloge vlagateljem v bonih Priv. agrarne banke, in sicer v nominalni vrednosti. Samo v tem primeru ne bi bilo treba podaljšati uredbe o zaščiti denarnih zavodov.

Sedaj pa nastaja druga velika težkoča, ki jo člankar tudi omenja. Po soglasnem mnenju vseh bodo namreč imeli boni Priv. agrarne banke na borzi le 40 do 45% svoje nominalne vrednosti. Če bi se pa mogli dobiti boni od denarnih zavodov po tej ceni, potem bi naš denarni zavod dobil za svojih 50% terjatev od PAB obveznic za 2 milijona, od države pa za svojih 25% terjatev 1 milijon, skupaj torej za tri milijone din obveznic za vse svoje terjatve v višini 4 milijonov dinarjev. Če bi se sedaj obveznice vnovčile po tečaju 40 do 45%, bi dobil zavod le 1.350.000 din in s tem denarjem naj bi plačal svojim vlagateljem 3 in pol milijona din

barva, plestra in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobl in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6 Selenburgova ul. 8

Telefon št 22-72

vlog. Denarni zavod v tem primeru ne bi samo izgubil vse svoje glavnice v višini 1 milijona din in vse rezerve v višini pol milijona dinarjev, temveč bi ostal vlagateljem dolžan še 1.150.000 din. Za denarni zavod ne bi bilo drugega izhoda, kakor da prijavi konkurz.

Na drugi strani pa bi tudi vlagatelji prišli v največjo težavo, če bi se jim izplačale vloge v bonih Priv. agrarne banke, ker bi to pomenilo znižanje njihovega kapitala za več ko polovico vrednosti. Baš to, da bi izgubili vlagatelji, pa naj

bi preprečila uredba o zaščiti vlagateljev.

Tako se vedno znova potrjuje, da je vse naše reševanje vprašanja kmetijskih dolgov ustvarilo samo nove težave, ne da bi prineslo kakšne resnične rešitve. Brez denarja se pač takšna vprašanja ne morejo pravilno rešiti. Ni zato drugega sredstva, kakor da država oz. državni privilegirani zavodi prevzamejo obveznice Priv. agrarne banke po nominalni ceni in izplačajo terjatve denarnih zavodov v denarju.

Dobro razpoloženje in čilost

potom Rogoške slatine, ki čisti

in neguje Vaše notranje organe

Rogoška mineralna voda

Hullov program

Trgovinska pogodba med Vel. Britanijo in USA?

Načrt ameriškega zunanjega ministra Cordella Hulla za obnovitev mednarodne trgovine je doslej rodil šestnajst trgovinskih pogodb z deželami, ki prispevajo nekako 38% k celotni zunanji trgovini Združenih držav. Ostaneta dve važni skupini, s katerima bi jih bilo še potrebno skleniti. Ena je skupina Južne Afrike, Avstralije, Nove Zelandije in Argentine, ki je vsa močno pod vplivom Vel. Britanije. Pri sklepanju pogodb s temi državami bo naravno morala USA dati določene ugodnosti kmetijskim pridelkom, ker so vse te države poljedelskega značaja, in dobiti v zameno olajšave pri oddaji svojih industrijskih izdelkov. Toda položaj ameriških farmerjev je tako težek, da bi bila sklenitev take pogodbe pri njih vsekakor zelo nepopularna. Zato je potrebno, da se poprej sklene pogodba s kako državo, ki bi bila odjemalka za presežek ameriških poljedelskih pridelkov — sadja, svinj, bombaža itd. — in zato mora biti prvi korak v programu g. Hulla sklenitev trgovinske pogodbe s kako industrijsko državo. Ker je sklenitev pogodbe z Nemčijo zelo malo verjetna, pride prva na vrsto pogodba z Vel. Britanijo. Ta pogodba ima življenjski pomen za ves Hullov program.

Vobče se to ve in priznava v Londonu prav tako, kakor v Washingtonu. Koristnost Hullovega programa — oživitve mednarodne trgovine kot zdravilo za splošno bedo, kot olajšanje pristopa k surovinam in končno kot važna pomoč za ohranitev miru — se priznava tu in tam v skoraj vseh strankah. In kljub temu se pogajanja zavlačujejo. Zakaj?

V Washingtonu so povedali dovolj jasno in dovolj pogosto, da bi taka pogodba morala biti zares praktične važnosti, ne le prijateljska »gesta«; da bi morala imeti res ekonomski, ne le političen pomen. Povedali so že tudi, da bi USA dala precej koncesij v svojih tarifah za celo vrsto angleških industrijskih izdelkov. Zato pa pričakuje precejšnjih ugodnosti za svoje kmetijske pridelke na britanskem trgu. Taka pogodba bi ne imela v Ameriki nikake večje opozicije in pričakovati bi bilo od nje tudi okrepitev političnega prijateljstva. Toda angleški odgovor na vse predloge je bil, da je Vel. Britanija že tako tesno vezana z ottawsko pogodbo, da so bistvene koncesije drugi državi zelo težke, če ne nemogoče; da dokler traja ottawska pogodba, ne more dovolj svobodno razpolagati s svojim poljedelskim trgom. To se pravi, da Vel. Britanija ne more skleniti pogodbe z Ameriko, dokler

ta ni »odkupila« dominionov s koncesijami na svojem trgu. Na to pa odgovarjajo Amerikanci, da se ottawski dogovor njih ne tiče, da mislijo sklepati pogodbo z Vel. Britanijo, ne pa ob enem ali še prej tudi z vsemi njenimi dominionimi. Najbrže bi naknadno prišlo tudi do pogodb s temi, ne morejo se pa Združene države vezati vnaprej — in ne morejo reševati vprašanja, ki je bistveno britansko. Ponudba velja in stvar Vel. Britanije je, da jo sprejme ali ne. Vendar bi se morala odločitev pospešiti, in sicer iz treh vzrokov: 1. Prvi vzrok je grozeča vojna. Če postane položaj še bolj grozeč, postane pogodba, katere bistveni namen je mir, eo ipso brezpredmetna. — 2. V novembru se spet sestane amer. kongres, ki bo najbrže obravnaval osmtek zakona o mezdah in delovnih urah. Ako bo ta zakon sprejet, bo najbrže bistveno spremenil mezdne osnove ameriške industrije in nemara bi bilo treba umakniti marsikatero onih ugodnosti, ki jih sedaj ponujajo. — 3. Tretji vzrok pa je, da se začne poleti volilna borba za novi kongres. In v takem času je skoraj nemogoče, da bi se katera koli stvar mirno obravnavala. Iz teh vzrokov je treba torej skleniti pogodbo čimprej — ako se najsploh sklene. V Washingtonu so mnenja, da če se ne sklene v teku dveh mesecev, se sploh ne bo sklenila. V tem primeru pa propade Hullov program. Verjetno je, da bi se USA vrnila k svoji tradicionalni protekcionistični politiki, a Vel. Britanija, ki ji je tako potrebno razširjenje zunanje trgovine in ji tudi prijateljstvo z USA ni poststranska stvar, bo izgubila priliko, da si pridobi oboje.

Iz pisma ameriškega dopisnika v Manch. Guardianu.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 23. oktobra objavlja: Ukaza kr. namestnikov o zaključitvi rednega zasedanja in otvoritvi novega zasedanja narodne skupščine in senata — Uredbo o izdruženju državnih in nedržavnih cest — Uredbo o prekinitvi postopka po monopolskih in trošarinskih kaznivih dejanjih — Navodilo za izdajanje zdravniških potrdil uradnikom — Odločbo o podaljšanju roka za polaganje sirotinškega denarja — Odločbo kr. vlade o prepovedi uvoza živih in ubitih zajcev in kuncev ter njihov kož in karkršnih koli delov — Odločbo o delitvi davčne uprave Ljubljana-mesto.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju posestnika in bivšega trgovca Franca Jenčiča v Breznu ob Dravi. Konkurni sodnik Zörer, upravnik mase odvetnik dr. Winterhalter. Prvi zbor upnikov pri okr. sodišču v Marenbergu dne 4. novembra ob 11. Oglasitveni rok do 30. novembra, ugotovitveni narok dne 15. decembra ob 10.

Odpravljen je konkurz o premoženju Marije Novak v Ljubljani, ker ni kritja za stroške postopanja. Nadalje je odpravljen konkurz Konrada Strelca, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca z mešaninim blagom Ferda Dragarja v Hrastniku. Poravnalni sodnik doktor Pernat, poravnalni upravitelj odvetnik dr. Roš. Narok za sklepanje poravnave dne 20. novembra ob 9. Rok za oglasitev do 15. novembra.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju posestnika in trgovca Alojzija Gorena v Ardru, p. Krško. Poravnalni sodnik dr. Železinger, poravnalni upravitelj odvetnik dr. Borštnik. Narok za sklepanje o poravnavi dne 19. novembra pri sodišču v Krškem, oglasitveni rok do 5. novembra. Dolžnik ponuja 50% kvoto, plačljivo v treh šestmesečnih obrokih, od katerih zapade prvi šest mesecev, drugi 12, tretji pa 18 mesecev po potrditvi poravnave.

Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o premoženju neprot. trgovca Bogoljuba Kosija v Kočevju. Poravnalni sodnik dr. Reichman, poravnalni upravitelj advokat doktor Rom. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Kočevju dne 24. novembra ob pol 11. Rok za oglasitev do 10. novembra. Dolžnik ponuja 40% kvoto, plačljivo v treh štirimesečnih obrokih, od katerih zapade prvi dva meseca po pravomočnosti poravnave.

Končano je poravnalno postopanje trgovca Ivana Lampreta v Ljubljani.

Nadalje je končano poravnalno postopanje trgovca Slavka Remsa v Radovljici.

Potrja se prisilna poravnava, ki jo je sklenil trgovec in posestnik Ivan Rahne v Mostah s svojimi upniki.

Svetovna proizvodnja vina se je dvignila

Svetovna proizvodnja vina, ki je znašala lani samo 145 milijonov hl, se ceni letos na 175 milijonov hl. Francija, ki pridelala okoli 40% vse svetovne proizvodnje, računa letos s pridelkom 65 milijonov hl, dočim je dala lani trgateg samo 50 milijonov hl. Italija upa letos na 40 milijonov hl, lani pa je pridelala samo 32 milijonov hl. Tudi iz Južne Afrike in Avstralije poročajo o večjem pridelku vina. Tudi kakovost vina je po poročilih iz vinorodnih držav letos boljša, kakor pa je bila lani.

Dobave - licitacije

Dne 4. novembra bo pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. žel. v Beogradu licitacija za dobavo kompletne naprave za komprimirani zrak in dne 11. novembra za dobavo pogonskih kavčuk-jermen za električno razsvetljavo.

Dne 9. novembra bo pri Upravi zavoda »Sarajevo« v Sarajevu licitacija za nabavo strojev za les in dne 11. novembra za dobavo raznega jekla.

Dne 10. novembra bo pri Upravi policije v Zagrebu licitacija za nabavo plaščev, dne 11. novembra za nabavo hlač, dne 12. novembra za nabavo bluz, dne 13. novembra za popravilo starih uniform in dne 15. novembra za nabavo belih kap, rokavic in dr. za potrebe zbora policijske straže v Zagrebu.

Dne 15. novembra bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za nabavo raznih barv za potrebe pomorskih svetilnikov in znakov in dne 19. novembra za dobavo raznega potrošnega materiala za te svetilnike.

ZA DAME

največ novih modelov za jesen in zimo, najsolidnejšo izdelavo in najboljše kroje nudi v plaščih, kostumih in paletjih damska konfekcija

PAULIN, LJUBLJANA, Kongresni trg 5**Otvoritev sadjarske razstave in sadjarskega kongresa v Mariboru**

V soboto dopoldne je bila v prostorih unionske pivovarne slavnostna otvoritev sadjarske razstave. K otvoritvi so se zbrali odlični predstavniki oblastev in našega gospodarskega življenja, zlasti mnogoštevilno pa so bili zastopani delegati sadjarskih podružnic iz vseh delov Slovenije. Pozdravil jih je predsednik Sadjarskega in vrtnarskega društva g. Humek, ki je imenoma pozdravil pokrovitelja razstave bana dr. Marka Natlačena, delegata ministrstva trgovine in industrije, načelnika sadjarskega odseka inž. Miloslava Samuroviča, zastopnika bana savske banovine Viktorja Nemčanina, ravnatelja Prizada dr. Cirila Nemca, zastopnika knezoškofa stolnega prošta dr. Vrabra, zastopnika mestnega poveljnika polkovnika Kilerja, mestnega podžupana Zebota, predsednika Srbskega poljoprivrednega društva dr. Mladena Josifoviča, zastopnika centralnega higienskega zavoda dr. Pavla Vukasoviča, zastopnika kmetij, ministrstva načelnika inž. Bora Milutinoviča, zastopnika zbornice za TOI Ferda Pinterja, poslanca Brenčiča, banskega svetnika dr. Leskovarja in druge zastopnike. V svojem nadaljnjem govoru se je prisrčno zahvalil banu dr. Natlačenu, ki je z velikodušno podporo omogočil razstavo. Zahvalil se je tudi ministrstvu in Prizadu ter drugim činiteljem, ki so pripomogli k otvoritvi razstave. Posebno toplo se je zahvaljeval ravnatelju Vinarske in sadjarske šole Josipu Priolu in njegovim sodelavcem, ki so izvršili težko organizacijsko delo cele prireditve. Poudaril je, da prireja razstavo Sadjarsko in vrtnarsko društvo samo, dočim prireja sadjarski vsedržavni kongres, ki se odpravlja jutri, Srbsko poljoprivredno društvo.

Za njim je povzel besedo ban dr. Natlačen, ki je med drugim dejal:

Sedanja sadna razstava je največja, kar smo jih imeli doslej v naši državi. Razstava kaže razvoj in obseg našega sadjarstva in ogromno važnost sadjarstva za naše gospodarstvo.

Skrbnost, s katero je ta razstava prirejena, njen obseg in kakovost razstavljenih sadnih pridelkov in proizvodov zgovorno pričajo, s kakšno vneto, s kolikim umevanjem in s kakšno ljubeznijo so se naši sadjarji oprijeli sadjarstva.

Kako velike važnosti je postalo pri nas sadjarstvo za celotno naše gospodarstvo, nam izpričuje uradna statistika, ki pravi, da imamo v dravski banovini okrog 4 in pol milijona rodnih dreves, katerim

se mora prišteti vsaj še milijon sadnih dreves, ki še ne rade. Naša banovina pridelava povprečno 70 milijonov kg sadja, med tem 35 milijonov kg jabolk. Povprečna vrednost našega letnega sadnega pridelka dosega 70 milijonov din.

V dobrih letinah smo izvozili iz naše banovine samo jabolk 3000 do 4000 vagonov. Ako računamo kilogram povprečno po 2 din, smo prejeli za 3000 vagonov okrog 60 milijonov din.

Kr. banska uprava se v polni meri zaveda važnosti sadjarstva in ga zato tudi podpira. Posebno pozornost bo posvečala banska uprava pouku med sadjarji po deželi.

Pospesjevala bo pravilno urejanje sadovnjakov in delila v ta namen tudi nagrade.

Smotreno zatiranje sadnih škodljivcev postaja čimdalje bolj nujno: zato bo banska uprava dajala tudi denarne podpore za škropljenje sadnega drevja.

Naše kmetovalce bo treba pomagati navajati k intenzivnemu sadjarjenju. Posebno v naših sončnih zavarovanih legah s primerno zemljo bo treba saditi sadno drevje tudi v prilitičnih nasadih. Na ta način bomo zelo odpomogli revščini, ki vlada med malimi posestniki, posebno med viničarji. Ustanoviti bo treba matične vzorne nasade. Uvesti bo treba tudi strokovno kontrolo nad produkcijo sadnega drevja, to je nad drevesnicami.

Pa tudi domači uporabi sadja, zlasti napravi shrankov in sploh pospeševanju večjega domačega konsuma sadja, izdelavi brezalkoholnih pijač, bo treba posvečati večjo pažnjo.

Banska uprava bo podpirala posebno zidavo sušilnic za sadje. V naši banovini se je samo v letošnjem letu sezidalo s pomočjo prispevkov banske uprave nad 60 modernih sušilnic, ki so že letos obratovali.

Našim jabolkam, ki uživajo radi svoje dobre kakovosti svetovni sloves, moramo najti novih trgov. Temu naj služijo sadni sejmi, ki naj bi bili vsako leto. V ta namen je treba zgraditi primerna skladišča in zbiralnice za sadje. Zlasti pa bo treba skrbeti za primerno organizacijo prodaje sadja, namenjenega za izvoz.

Sadjarsko in vrtnarsko društvo si je izbralo za razstavo in sadni sejem naš obmejni Maribor. Storili so to pač radi tega, ker slovi Maribor, obdan od vinogradov in sadonosnikov, kot središče sadjarstva, v katerem se stekajo niti vse sadjarske trgovine naše ožje domovine.

Koncem svojega govora se je ban dr. Natlačen zahvalil vsem, ki so pripomogli do uspeha razstave ter proglasil razstavo za otvorjeno.

Po otvoritvi razstave je sledil ogled sadnega sejma ter obeh razstavnih prostorov v veliki unionski dvorani in v dvorani Zadržne gospodarske banke. Razstava je s svojo krasno ureditvijo in impozantnim obsegom napravila na vse najgloblji vtis. Po ogledu vseh razstavnih prostorov je bila kratka zakuska.

Sadjarska razstava daje Mariboru svoje posebno obeležje ter je prinesla v mesto posebno razpoloženje. Že na prvi dan se je opazil znaten dotok tujcev, zlasti kmetškega prebivalstva. Tudi inozemstvo je pokazalo za razstavo interes ter so prispeli v Maribor predstavniki nekaterih večjih inozem-

skih tvrdk, ki uvažajo slovensko sadje v Nemčijo, Avstrijo in Češko-slovaško.

III. vsedržavni sadjarski kongres

III. vsedržavni sadjarski kongres se je pričel v nedeljo dopoldne v kazinski dvorani ter se je nadaljeval še v ponedeljek. Kongresu so prisostvovali v nedeljo

Nestalnost na mednarodnem lesnem trgu

Po poročilu dunajskega odbora za les (C. I. B.) se je mednarodni lesni trg proti koncu septembra zelo oslabil. Vzrok je v špekulaciji uvoznikov, ki računajo na besno, nadalje v padcu tečajev, napeti politični situaciji ter padcu cen za surovine. Izvoz v avgustu je znašal skupno 5,132.000 kubičnih metrov, od česar je odpadlo na Rusijo 1.555.000, Finsko 1.570.000, Latviško 348.000, Švedsko 573.000, Poljsko 255.000, Avstrijo 215.000, Češkoslovaško 184.000, Romunijo 143.000, Jugoslavijo 109.000, Estonsko 77.000, Litvo 64.000 in Norveško 33.000 kubičnih metrov lesa.

10letnica Ljudske samopomoči v Mariboru

»Ljudska samopomoč«, reg. pomožna blagajna in posmrtninska zavarovalnica v Mariboru, je letos dočakala 10letnico svojega delovanja. Svoj jubilej, ki v našem gospodarstvu ni ostal neopažen, je proslavila s postavitvijo krasne moderne štirinadstropne palače na Aleksandrovi cesti 47, ki je bila preteklo soboto blagoslovljena in izročena svojemu namenu. V novih prostorih je bila v soboto slavnostna seja uprave. Zbrane goste in predstavnike oblastev je pozdravil predsednik zavoda notar dr. Ivo Šorli, ki je v daljšem govoru orisal razvoj Ljudske samopomoči. Velike so bile težave, s

Doma in po svetu

V Carigradu so se sestali vsi šefi generalnih štabov držav Balkanske zveze.

Skupščina je izvolila na petkovi seji svoje stalne odbore. Vlada je dobila v finančnem odboru 18 zastopnikov, opozicija pa 13, v drugih odborih pa vlada 12, opozicija pa 9 odbornikov. Za predsednika finančnega odbora je bil izvoljen Miloje Rajaković, od slovenskih poslancev pa so člani fin. odbora: Ivan Mohorič, dr. Koce in dr. Jančič, namestniki Karl Gajšek, Ivan Prekoršek, Stanko Lenarčič in inž. Zupančič. V verifikacijskem odboru so Rudolf Pevc, Anton Kersnik, dr. Režek in Avgust Lukačič kot namestnik. V administrativnem odboru Milan Mravlje, Karl Gajšek in Rajko Turk pa kot namestnika. V imunitetnem odboru Gajšek in Pleskovič, kot namestnika Pevec in Stanko Hočevar. V odboru za prošnje in pritožbe dr. Šemrov, dr. Klar, Albin Koman in Karel Doberšek, kot namestnika pa dr. Klar in Riko Fux.

37 senatorjev je vložilo zakonski načrt o zatiranju korupcije. Po tem načrtu bi morale oblasti preganjati korupcijo tudi na zasebno ovadbo, dočim more sedaj nastopiti sodišče le na prijavo drž. tožilstva.

Mitropolit Dositej je vrnil obisk pravosodnega ministra.

Predlog novega proračuna bo predložen skupščini dne 19. novembra.

Ferdo Tomazin, posestnik v

dopoldne zastopnik kmetijskega ministra inž. Bora Milutinovič, zastopnik bana dravske banovine načelnik kmetijskega oddelka inž. Podgornik, načelniki kmetijskih oddelkov: Nemčanin iz savske, Cancanovič iz drinske, Lukič iz donavske banovine, ravnatelj Prizada dr. Nemeč, šef odseka zavoda za pospeševanje zunanje trgovine inž. Samurovič, mariborski podžupan Žebot, zastopnik zbornice za TOI Franjo Bureš ter mnogi predstavniki gospodarskih organizacij. Kongres je otvoril predsednik Srbskega poljoprivrednega društva dr. Mladen Josifovič. Na sporedu so bili v nedeljo in ponedeljek strokovni referati, ki so obravnavali vsa vprašanja našega sadjarstva.

katerimi so se morali ustanovitelji spočetka boriti, v nekaj letih pa se je zavod v naših krajih tako zasedel, da je danes splošno znan po vsej Sloveniji ter je razširil svoje poslovanje na vse kraje svojega področja. Ljudska samopomoč je postavljena na trdne temelje ter uživa splošno zaupanje. Pregledno poročilo o desetletnem poslovanju zavoda sta nato podala ravnatelj Zinauer in blagajnik Leskovar. V desetih letih je zavod izplačal 30 milijonov din, ima danes 7 milijonov posmrtninskega fonda in še novo palačo, ki je stala več milijonov.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“**Obrtništvo na Bolgarskem**

Septembra meseca je bilo na Bolgarskem štetje obrtnikov. Po sedaj objavljenih podatkih o tem štetju je bilo na Bolgarskem 71.740 obrtniških mojstrov, od katerih je bilo v mestih 34.132, na deželi pa 37.608. Obrtniških pomočnikov je bilo 16.200 in 22.223 vajencev v mestih ter 6.457 pomočnikov in 15.613 vajencev na deželi. Skupno je bilo v obrtništvo na Bolgarskem zaposlenih 132.613 oseb. V posameznih strokah je bilo mojstrov: krojačev 6084, čevljarjev 5280, mesarjev 4810, zidarjev 4610, brivcev 4270, ključavničarjev 3012, pekov 2624, kovačev 2387, mizarjev 4299, pletarjev 1804, damskih krojačev 1621 itd.

Smartnem pri Litiji, je umrl. Pokojnik je vneto deloval pri celi vrsti narodnih društev ter si s svojim delom pridobil splošno spoštovanje prebivalstva. Bodi mu ohranjen lep spomin!

Zelo viharna je bila glavna skupščina podružnice »Merkurja« v Novem Sadu ter je moral zastopnik oblasti intervenirati, da je napravil red. Nova uprava je bila izvoljena ob zelo veliki abstinenči članov.

Novo kratkovalovno radijsko postajo dobi Beograd. Postaja bo imela najprej 10 kw, a se bo mogla brez težav povečati na 20 kw. Ubogo relejne postaje pa Maribor ne more dobiti.

Razpuščeno je bilo hrvatsko telovadno društvo »Junak« v Travniku, ker telovadne organizacije po načelnem sklepu ministrstva za telesno vzgojo niso dopustne.

V javnih carinskih skladiščih v Splitu že postavljajo dvigala ter se more pričakovati, da se bodo skladišča v najkrajšem času izročila prometu.

Velik požar je bil v Požarevcu ter je bilo uničenih v središču mesta več hiš in trgovin.

Postajališče v Grobljah na kamniški progi je bilo v nedeljo slovesno otvorjeno.

Bolgarski kralj je v spremstvu svoje gospoge odpotoval v Pariz in London.

Umrl je starosta bolgarske pravoslavne cerkve mitropolit Simeon v Varni. Doživel je visoko starost 97 let. Mitropolit Varne je postal že l. 1862 in bil torej škof 65 let. Bil je eden najbolj popularnih bolgarskih duhovnikov.

Vest, da namerava belgijski kralj odpotovati v Berlin, se demantira.

Avstrijski kancelar Šušnik je izjavil belgijskemu uredniku lista »Independence Belge«, da vprašanje habsburške monarhije zaenkrat ni aktualno. Avstrija je še nadalje nasprotna priključitvi k Nemčiji.

Mestna občina v Sofiji namerava ustanoviti centralno mlekarino. Proračun za potrebne stavbe in instalacije je določen na 25 milijonov levov.

Britanski vojaki, ki stražijo angleško koncesijo, so streljali na tri japonska letala, ki so preletela koncesijo. To je prvič, da so angleški vojaki streljali na japonska letala.

V Barcelono je prišla sovjetska vojna misija z generalom na čelu, ki bo pregledala fronto. Sovjetski general je izjavil novinarjem, da pride še v tem tednu v Barcelono 50 sovjetskih bombnikov in 30 lovskih letal.

V londonskih krogih so prepričani, da se bo gen. Franco takoj po svoji zmagi orientiral v angleškem smislu, ker more samo z angleško finančno pomočjo obnoviti Španijo.

Italija uradno objavlja, da se bori v Španiji samo 40.000 italijanskih vojakov.

Velike demonstracije so bile v Kairu, in sicer so demonstrirali nacionalisti proti levičarjem. Policija ni mogla vpostaviti reda, marveč je morala poklicati na pomoč vojaštvo. Pri prvem spopadu med vojaštvom in demonstranti je bilo pet vojakov ubitih, 22 demonstrantov pa težko ranjenih.

V Budapešti je bil v nedeljo ustanovni občni zbor madžarske narodno socialistične stranke. Njen program je posnet popolnoma po fašističnem in nacističnem programu. Zborovanja se je udeležilo okoli 20.000 ljudi, ki so poslali zborovanja pozdrav drž. upravitelju Horthyju s pozivom, da stopi na čelo njih gibanja. Po zborovanju so priredili velik manifestacijski obhod po mestu ter je prišlo do hudega spopada med policijo in demonstranti. Več demonstrantov je bilo ranjenih. Policija je mogla ustaviti obhod demonstrantov šele potem, ko so ji priskočili na pomoč jetniški stražniki s puškami.

Urednik nacističnega glavnega glasila »Völkischer Beobachter« Roland Strunck je bil ustreljen v dvoboju, ki ga je na povelje svoje stranke moral sprejeti po najtežjih pogojih.

Radio Ljubljana

Četrtek, 28. okt. 12.00: B. Smetana: Prodana nevesta (odlomki iz opere) — člani Nar. gledal. v Pragi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Češka komorna glasba (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Proslava češkoslovaškega narodnega praznika (Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani); v odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

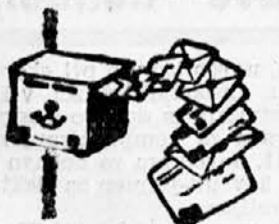
Petek, 29. okt. 11.00: Šolska ura: Denar — sveta vladar — bistvo in vloga denarja (Boris Rihtaršič) — 12.00: Slovenska glasba (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Vurliške orgle (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Ženska ura: Kako so naši dedje pojmovali občestvo s svetniki (ga. Ivanka Velikonja) — 18.20: Glasbene slike (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila — 19.30: Nac. ura: Kacijanerjeva vojna — ob priliki 400-letnice (dr. Ferdo Šišič, prof.) — 19.50: 29. oktober 1918 (predava prof. Silvo Kranjec) — 20.00: Rezervirano za prenos — 21.15: Koncert pevskega zbora »Cankar« — zbor vodi Kristo Perko — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.

Štev. 11600/37.

Nabava.

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 10. novembra 1937. neposredno pismeno pogodbo za dobavo 3500 kom. kremenastih kamenčkov Ø 3 mm, dolžine 10 mm, za jamske varnostne svetilke. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 25. oktobra 1937.

.KVERTA'
D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
Tyrševa cesta št. 67

TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA